

زالک کر درخت

«پیشکەشە بە گەلی کوردی تیکۆشەرمان لە ئێران»

بەنا دیواری خانووەکەیان شانی بێ دابوو ، وەگی بێ بەرە لا کردبوو ، قەفی دووگەلی جگەرەکەیی بەرەو ئاسمان ئەنارد ... پەژارەو پیشخواردنەو دەستیان لە بینا قاقەیی توند کردبوو چە کوشکاریان لە کەشەیی سەریا ئەکرد ، گیانیکی بە جگەرەکەیی بوو پێیە پەیتا پەیتا مژی پێو ئەنا :

- ئەلی سەبلی لاوڕگین ! ئەوی کەلک بێ تیا مانا بەدی ناکری .. هەر وەک ئاژەل بەم رۆژگارە ئەخوین و ئەخەوین و خەفەت بەبا ئەدەین .

توندتر بە لوولەیی جگەرەکەیاو لی ئەنەوی !

- قور بەسەر وەچە کانمان ، ئەتر سم ئەوانیشی وەک ئیمە وەیشمەیی ژیان ریشە کیشیان بکات .

پەنگی دووگەل ئەو ناوێ تەنیووە ، کانیاوی چاوەکانی شەستە باران بوو لە ریشە سەیی یە کەیدا جۆگەلەیی هەلبەستبوو :

- خەمی ئەم دنیایە لەسەر دلما تۆپەلەیی کردوو ، رووناکی خوشی خویان لی تۆرانووم .

باقە جگەرەبەکی تری پەوانەیی سووتاندن کرد ، جگەرەیی دووگەمی ئەگە یاندەو بە یەکەم ، دووگەلی ئەمیشیانیی فریای ئەوی تریان ئەخست .. کەوتەو بەسکە مەلە ، بەسەر هەوارز و نشیودا کشا . چیاو شیوو دۆلی ئەو ناوێ پەیی کرد .. هەنگاوەکانی شانیان لە شەمال توند ئەکرد ، زۆر پویشت ، هیزو هەناسەیی کەوتنە هاوار :

- هەر ئەبێ هەوالیک ، دەنگی ، باسی ، سۆراخیکی ئەو ناویم دەستگیر بێ .. لە دامینی ئەو شوینەیی کە بوو یەکەمجار سی یەکانی بایان تی زابوو ، مەلاشووی تیا هەلدرابوووە ، ئالەویدا وێستە یەکی کرد .. دەستیکیی بە چاوەکانیا هینا .

- ئەترسم چاوەکانم راستیم لی بشارنەو ، ئەیی وانی یە ، ئەمە هەر ئەو شوینە یە بست بە بستیی ئەناسمەو ، تاشە بەردەکانی ، تاویر و شیوو دۆلەکانی تەنانت خۆلو گەرەکەشی .. هەمووی ، ئاوی ، داری ، درەختی ئاشنامن و سالا هەیی سالا پشتاو پشست پێکەو هاتووینە تە خواری . وەک کرمی دوو دلی لە میشکیا بجوولی :

- ئەیی ئەبێ بوچی وا هەلقەرچا و رەش هەلگەر اوو ؟ .

توندتر میشکی گوشرا ، زیاتر گێژی خوارد .. تیری چاوەکانی گرتە چواردەوری خۆی ، بە دامینی دەشتەکەیی خوارەو دا نووسا .. تینی دایەو خۆی و لەشی بە کیش کرد سەرنجی چزا بە رانە مەرگاگەل و ئاژەلنگدا ، دەمیان لە زەوی چەقاندبوو سەریان هەلنە ئەبری سەرسام بوو زیاتر سەرنجی لی توندکردن بینی کە هەموو ورگیان درابوو ، لەسەر ئیسکرو پروسکیان ووشک هەلھاتبوون .. تاوی دا بە خۆی بەرەو شوانەو لە ئامیزی گرت :

- بوچی ورتەت لە خۆت بڕیوە دەنگ ناکی ؟ ئەمەیی ئەبینم ، سیحرە ، جادوو ، تەلیسمە یان راستییە ؟ ! .

نەرانی بە سەریا :

- ئەیی هاوار پیم بلی وا شەقەم برد ، شیت بووم .

شوانەیی لە باویشی خۆی دوورخستەو .. لە تەوقی سەریەو تە نووکی کلاشەکانی لە هەردوو چاویا توندکرد .. شوانەو شمشالەکەیی رەق هەلھاتبوون . زۆری کردو کوشا پەیی بە هیچ نەبرد .. هەتا ئەهات میشکی کاس ئەبوو .

سەراسوی کەشەیی سەری جوشی ئەسەند لەشی زیاتر دا ئەهەژا .. وێستی زوو بگاتە دەشتەکەیی بەرمانان ، بزانی لەوی چ باسە ؟ ئەو ناوێ چی بەسەر هاتوو ؟ هەنگاوەکانی فرەوانتر ئەنا .. کە گەیشتە ئەوی ، چاوەکانی چالی میشکیان بە جی هینشت و دەره پەرینە دەرهو .. بینی هەرچی سەوزاییەک و شیناییەک لەو ناوێ دایە لەسەر بنجی خۆی ووشک هەلگەر اوو سەیی بوئەو ، دەستی بوو هەر بنجکی ئەبرد ئەهات بە دەستیەو ..

- هەرگیز ئەمە ئەوی نی یە ! بێروام نی یە ئەو رەزو باخ و بیستانە بێ بە جیم هینشتن ! .

پاش وردبوونەو تی روانینیکی زۆر بەخویا هاتەو :

- ئەوانن ، هەر خویانن .. ئەو رەزەکەیی من ، ئەو پەلەکەیی وسوو ، ئەو هینەکەیی کاکل .. ئەو باخ و بیستان و هەموو سەوزی و شیناییەکانی گوندەکە .. ئەو دار و شیخەل و دەوڵەکان .. ئەیی هاوار ئەو بوو هەموو بەجاری رەشی هەلگەر اوون .. ئەیی بوچی هەموو باران و بەفرەکەیی ئەم چەند سالا گیانیکی بە بەردا نەکردوونە تەو ؟ ..

وردبووه وه ، بينی وا به هه موویان خه ریکن به ری کانیه که پاک
ئه که نه وه .. خه نده که وته لیوه کانی ، له خوشیان خه ریک بسو
شاگه شکه ببیت .. بی په روا هه له تی بو منداله کان برد ،
باوه شی کرد به هه موویانو که وته گوشین و ماچ کردنیان ، بیني
پیوه گرتن .. فرمیسکو خه نده تیکه له به یه ک بوون تاوی دایه
خوی و ده می که وته گو :

- ماندوو نه بن که سی مامینه .

- سوپاست ئه که ین خاله ی ریپوار ..

وا دهرئه که وی تینوویه تی لای لی سه ندبیت .. ده فهرموو

ئاویکی ئه م کانیه خنکاوه بخوره وه ..

زمان له ده میا داما .. ده مه وله پ خویدا به و قورپاوه ی له
ده می کانیه که دا په نگی خواردبووه ، ماوه یه کی باشی ده می
له ناو ده میا بوو .. ئینجا به وینه ی مندالیک لاسار که وته شلپه
شلپ و شه ره ئاو .. وه که هه ست به ته ریق بوونه وه یه ک بکات :

- ده تخوا با منیش یارمه تی یه کت بده م !

ده نگی مناله کان تیکه له به یه ک بوون :

- پیوستیمان به تو ی ماندوو نی یه ، فهرموو تو ئیسراحت
بکه .. ئیمه وا شانمان داوه ته بهر ، خه ریکن به ته واوی
قورگی ئه م کانیه تاساوه بهر بده ین .. چاوه کانی لیان نه
ئه بووه وه ، هه موو ئه ندامه کانی له شی گو ی بوون بو
قسه کانی ئه وان .. قسه کانیاں له میسک و دلو دهروونیا
ئه پرواند .. هوش و بیرو ههستی دهستی یه کیان گرتبوو ،
چاوه ری ی ری کردنی ئاو بوون که فریای ئه و ره زو باخ و
درهخت و دارستانه بکه وی که توشی لاره شه و
هه لپروکاندن بوون ، به هانای ئه و مهرو مانگا و ئاژه لانه وه
بجیت گورگی خه و تی یان که وتوو ، ژیان بخاته وه بهر
شوانه و شمشاله که ی تا جاریکی تر ئه ویان فوو بکاته وه به
میاناو کورگه لو کچانی ئه و ناوه ش ره شبه له ک و چوپی
لی گهرم بکه نه وه به ئاره زووی خویان تیر هه لپه رن .

هه ردوو چاوی تیکه له به هه موو ئه و چاوانه کرد که له

قورگی کانیه که چه سپابوون ئه وه نده ی پی نه چوو که
هه موو چاوه کان له گه ل ئاوی کانیه که دا که وته بهرزه و
نزمه و که رویشکه و هه لپه رین .. کاتی که هه مینی ژنی
بانگی لی کرد چاوو میسک و هوشی له ئاوه که
جیابوونه وه .. ! ..

ئه و شه وه ی که کاکه برا مال ئاوابی لی کردن شه و هه تا
به ره به یانیک درهنگ به و ناو باخ و درهخت و په زانه یا وه ک
لداریک دوا شه وی بی له گه ل خوشه ویسته که یدا ، ئاوها
باوه شی به و دارو درهختانه یا ئه کردو له ئامیزی ئه گرتن و ماچی
ئه کردن ، کولی گریانی نه ئه نیشته وه ، له به ره به یاندا دهستی
کرد به بهری پشتینه که یدا و ئه و تووره که یه ی دهرکرد که بو ئه و
مه به سه ته هینابووی به بهر هه نسکو گریان وه که وته رینه وه ی
که لای درهخته کان ، له هه ر درهختی توپه لی گه لای ئه کرده وه
نه ک ئیشو ئازاریان پی بکات :

(بو داوو دهرمانی له مریو به دوامانه وه .. باو باپیرانمان له
میژه وه و توویانه گه لای درهختی بهری بو هه موو دهردو
دهرمان و ئیشو ئازاریک یه کاو یه که .. با ئه م تووره که گه لایه بو
داوه دهرمان ، بو یادگاری و بیره وه ری بمینیت وه بو وه چه کانی
دوا بوژم)

- قولپی گریان له گومی بیره وه ری ئه و پوژه یا دهری
هینایه وه :

- ئای له و ساته ی بو دواچار خواحافیزیم له گه لا کردن ..
ئه وه بوچی ئاهو ناله ی هه ردوو لاما شقه ی به ئاسمان
نه برد ؟

خو هه ر ئه وه نه نه بوو له ره گ و ریشه دا دهرین و بکه ونه
دوامان .. ئه بی هه ر ئه و خه فته و په ژاره یه هه لی
نه پرووکاندن و نه ی سووتاندن ؟ !

هه ردوو چه مو له ی له که لله ی سه ری نه وین .. که وته
گوشین و وه ک بیانه وی هه ر چه کی تیا کو بووته وه لی
بچورینه وه به تالی بکه نه وه .. فرمیسک هون هون به سه ر
سنگیا شور ئه بووه وه .. بو ماوه یه کی باشی زه وی یه که ی ژیر
پی ی گرتبووی تاوی دایه وه خوی و گوچانه که ی دهستی به ره و
پیشه وه به کیشی کرد بو لای ئه و کانیاوه بردی که پشتاو پشت
سه رچاوه ی ژیا نی ئه و ناوه بوو .. وه مندالیک ساوا له
پیشکه دا بتاسی ده ست خرابوو بیا قاقه یی و نووزه ی له بهر
برابوو . به چه ند وچانیک گه یشته سه ری .. له پر چاوه کانی
هه لخیسکان ره شکه و پیشکه به ری لی گرتن ، به توندی به
هه ردوو دهستی لیان نه وی پاش که میک له چاوه کانی کومه له
مندالیک کاکول به سه ری تیا به دی کردن که هه موویان به پاچ و
بیل و خاکه نازه وه له بیره کانی نه ویون ، زیاتر لیان